

POSTANOWIENIE

30 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 30 grudnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.K.
przeciwko Skarbowi Państwa - Zarządowi w B.
o ochronę naturalnego środowiska człowieka,
na skutek skargi kasacyjnej Skarbu Państwa - Zarządowi w B.
od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu
z 10 października 2023 r., I Ca 440/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża pozwanego kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Postanowienie Sądu Najwyższego z 6 listopada 2025 r. wydane w sprawie I CSK 803/24 na posiedzeniu niejawnym zostało uchylone przed podpisaniem jego uzasadnienia na podstawie art. 358 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. postanowieniem wydanym tego samego dnia.

Po prawidłowym zawiadomieniu pełnomocników stron o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy I CSK 803/24 i upływie terminu do wniesienia ewentualnego wniosku, o którym mowa w art. 29 § 5 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. z 2024 r., poz. 622), spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności, Sąd

Najwyższy wydał 30 grudnia 2025 r. postanowienie w przedmiocie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawartego w skardze kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu z 10 października 2023 r. (sygn. akt I Ca 440/23) Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej zastępująca pozwany Skarb Państwa –Zarząd w B. oparła wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. wskazując, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, wyrażające się w pytaniu: „Czy właścicielowi nieruchomości, której wartość zmniejszyła się na skutek wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania (OOU), jednak bez związku ze szczegółowymi ograniczeniami wynikającymi z art. 135 ust. 3a Prawa ochrony środowiska, przysługuje odszkodowanie na podstawie art. 129 ust. 2 tej ustawy?”, które zostało przedstawione do rozpoznania składowi siedmiu sędziów SN w postanowieniu z 28 października 2022 r. w sprawie II CSKP 678/22 (sygn. III CZP 3/23). Jednocześnie powołano się na potrzebę wykładni art. 136 ust. 3 w związku z art. 129 ust. 2 p.o.ś., wskazując na rozbieżności w orzecznictwie co do odpowiedzi na pytanie, czy dopuszczalne jest dochodzenie roszczeń wyłącznie o zwrot faktycznie poniesionych kosztów nakładów obejmujących zabezpieczenia akustyczne, czy też możliwe jest dochodzenie kosztów rewitalizacji akustycznej niezależnie od kryterium ich faktycznego poniesienia.

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach

Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Odnosząc się do zawartego w skardze kasacyjnej pozwanego wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania, w aspekcie powołanych przezeń przesłanek, należy stwierdzić, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. może zostać uznana za spełnioną jedynie wówczas, gdy skarżący przedstawi zagadnienie prawne o charakterze nowym, dotychczas niewyjaśnionym w judykaturze, mające znaczenie abstrakcyjne i wykraczające poza okoliczności konkretnej sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01; z 18 września 2012 r., II CSK 180/12; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14; z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16). Zagadnienie to powinno odpowiadać standardowi pytania prawnego kierowanego na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., a więc dotyczyć poważnych wątpliwości interpretacyjnych, których nie można usunąć przy zastosowaniu powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13; z 14 września 2012 r., I UK 218/12; z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15; z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Nie jest wystarczające samo sformułowanie pytania. Konieczne jest przedstawienie możliwych, alternatywnych odpowiedzi oraz wykazanie, że rozstrzygnięcie zagadnienia może przyczynić się do rozwoju prawa lub zapewnienia jednolitości orzecznictwa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 grudnia 2011 r., II PK 183/11; z 20 grudnia 2011 r., II PK 207/11; z 9 stycznia 2017 r., II CSK 423/16; z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18; z 10 maja 2018 r., I CSK 798/17; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17; z 8 kwietnia 2018 r., V CSK 577/17). W judykaturze podkreśla się, że istotne zagadnienie prawne musi mieć charakter problemu jurystycznego o znaczeniu systemowym, którego wyjaśnienie wzbogaca dorobek orzecniczy Sądu Najwyższego, porządkuje istniejące linie interpretacyjne i wzmacnia jednolitość stosowania prawa. Chodzi o zagadnienie, którego rozstrzygnięcie nie sprowadza się do oceny prawnej jednostkowego stanu faktycznego, lecz umożliwia udzielenie odpowiedzi o charakterze uniwersalnym, mającej znaczenie także w innych, podobnych sprawach (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08). W konsekwencji, aby przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. mogła zostać

uznana za spełnioną, skarżący powinien wykazać, że przedstawione przez niego zagadnienie rzeczywiście ma charakter nowy, nierozstrzygnięty dotąd w orzecznictwie oraz że jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozwoju prawa i jednolitości orzecznictwa. Brak takiego wykazania wyklucza możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na tej podstawie.

Odnosnie do drugiej ze wskazanych przez skarżącego przesłanek należy zauważyć, że warunki wymienione w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. odnoszą się rozłącznie do dwóch sytuacji: 1) wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i 2) wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (podając przedmiot i dane identyfikujące orzeczenia) (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2007 r., II CSK 84/07, z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, z 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14 i z 30 listopada 2023 r., I CSK 6472/22). Konieczne jest wskazanie, że rozbieżności w orzecznictwie dotyczą różnych spraw, a nie jednej, w której orzekające sądy powszechne mają odmienne poglądy na sprawę. Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Argumentacja ta powinna zawierać szczegółowy opis poważnych wątpliwości interpretacyjnych albo rozbieżności w orzecznictwie, a także wskazanie własnej propozycji interpretacyjnej (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 czerwca 2019 r., V CSK 613/18; z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09; z 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14). W konsekwencji potrzeba wykładni przepisów prawnych istnieje jedynie wówczas, gdy co do konkretnego przepisu brak jednolitej lub utrwalonej judykatury, przyjęta wykładnia jest oczywiście błędna lub kontrowersyjna albo przepis nie doczekał się wykładni w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Skarżący

powinien także wykazać, że wątpliwości interpretacyjne istnieją nadal w chwili orzekania w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej, co wymaga wskazania rozbieżnych orzeczeń, ich analizy oraz uzasadnienia, dlaczego rozbieżności te nie zostały dotychczas usunięte (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 30 listopada 2023 r., I CSK 6472/22; z 18 lipca 2024 r., I CSK 1225/23).

Postępowanie kasacyjne – poza sytuacją określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – nie służy realizacji indywidualnego interesu strony, lecz ma na celu ochronę interesu publicznego poprzez zapewnienie jednolitości wykładni prawa oraz wkład w rozwój jurysprudencji. Tym samym, na etapie przedsądu brak jest podstaw do poszukiwania przesłanek przyjęcia skargi wyłącznie w treści zarzutów kasacyjnych – obowiązek ich wykazania ciąży na stronie skarżącej i nie może być przedmiotem rekonstruowania przez Sąd Najwyższy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147). Dlatego ocena spełnienia wskazanych przesłanek ogranicza się do analizy argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi.

Odnosząc się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy wskazać, że wątpliwości skarżącego wyrażone w pytaniu mającym stanowić istotne zagadnienie prawne nie mają już charakteru nowego, gdyż zostały już rozstrzygnięte w uchwale Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2024 r., III CZP 56/23 (OSNC 2024, nr 9, poz. 86), w której przyjęto, że właścicielowi nieruchomości, której wartość zmniejszyła się na skutek wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania, o którym mowa w art. 135 ust. 1 p.o.ś., przysługuje odszkodowanie na podstawie art. 129 ust. 2 p.o.ś., nawet jeśli nieruchomość ta nie jest dotknięta szczególnymi ograniczeniami wynikającymi z art. 135 ust. 3a tej ustawy. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy odniósł się do wcześniejszych rozbieżności w orzecznictwie, omawiając zarówno stanowiska przyjmujące odpowiedzialność za samo utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania, jak i poglądy przeciwnie. Wyjaśnił przy tym, że wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania legalizuje działalność portu lotniczego, co prowadzi do podwyższenia dopuszczalnych norm hałasu dla nieruchomości znajdujących się w obszarze, w porównaniu do nieruchomości, poza tym obszarem. Taki stan rzeczy ma bezpośredni wpływ na wartość nieruchomości, które nie mogą być użytkowane w sposób analogiczny do tych poza obszarem

ograniczonego użytkowania. Konsekwencją tego jest uznanie zmniejszenia wartości nieruchomości za szkodę, której naprawienia można dochodzić na podstawie art. 129 ust. 2 p.o.ś. Po pewnych wahaniach co do kierunku interpretacji art. 129 ust. 2 p.o.ś. obecnie ukształtowała się jednolita linia orzecznicza, potwierdzona w szeregu nowszych orzeczeń Sądu Najwyższego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 20 września 2024 r., I CSK 2305/23; z 19 grudnia 2024 r., I CSK 1866/24; wyroki Sądu Najwyższego: z 3 grudnia 2024 r., II CSKP 555/23; z 30 stycznia 2025 r., II CSKP 768/22; z 28 lutego 2025 r., II CSKP 2251/22). Skoro zagadnienie to zostało rozstrzygnięte, a linia orzecznicza jest utrwalona, nie może ono stanowić podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Tylko ubocznie dodać należy, że wskazane przez skarżącego zagadnienie prawne było przedmiotem uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 listopada 2024 r., III CZP 27/24 (OSNC 2024, nr 9, poz. 86), w której zajęto stanowisko zbieżne z uchwałą Sądu Najwyższego w sprawie III CZP 56/23. Uchwała ta została jednak podjęta w składzie, który – ze względu na sposób powołania osób w nim zasiadających – w świetle uchwały połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNC 2020, nr 4, poz. 34) uzasadnia stwierdzenie, że zapadła w postępowaniu obarczonym wadą nieważności z przyczyny określonej w art. 379 pkt 4 k.p.c. W uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził, że sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi m.in. wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3). Uchwała ta ma charakter zasady prawnej (art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. – tekst jedn. Dz.U. z 2024 r., poz. 622), od której Sąd Najwyższy nie odstąpił w przepisany trybie (art. 88 tej ustawy). Natomiast w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zob. m.in. wyroki z 8 listopada 2021 r., nr 49868/19 i 57511/19, Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce; z 3 lutego 2022 r., nr 1469/20, Advance Pharma spółka z ograniczoną odpowiedzialnością przeciwko

Polsce; z 23 listopada 2023 r. w sprawie nr 50849/21, *Wałęsa przeciwko Polsce*) oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. wyroki z 21 grudnia 2023 r., C-718/21, ECLI:EU:C:2023:1015, z 7 listopada 2024 r., C-326/23, ECLI:EU:2024:940 oraz z 4 września 2025 r., C-225/22, *AW „T”*, ECLI:EU:C:2025:649) tak sformowany skład Sądu Najwyższego nie spełniał standardu sądu bezstronnego, niezależnego i ustanowionego na mocy ustawy, tj. zgodnego odpowiednio z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 i uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) oraz z art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30) w zw. z art. 47 Karty Praw Podstawowych (Dz.U.UE.C.2007.303.1 z dnia 14 grudnia 2007 r.). Z tych samych względów nie można przyjąć, aby Sąd Najwyższy w tym składzie spełniał kryteria sądu określone w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

Przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. również nie została spełniona. Skarżący, choć powołał liczne orzeczenia mające świadczyć o rozbieżnościach, nie wykazał istnienia aktualnych rozbieżności w orzecznictwie, które uzasadniałyby potrzebę wykładni przepisów. Kwestia możliwości dochodzenia roszczenia wywodzonego z art. 136 ust. 3 p.o.ś. przed poniesieniem wydatków na rewitalizację akustyczną była bowiem przedmiotem nowszych wypowiedzi Sądu Najwyższego, w których przyjęto, że art. 136 ust. 3 p.o.ś. nie wyłącza obowiązku naprawienia szkody, jeśli konieczne prace remontowe nie zostały jeszcze wykonane, a koszty rewitalizacji akustycznej nie zostały faktycznie poniesione (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 3 grudnia 2024 r., II CSKP 555/23; z 7 lutego 2025 r., II CSKP 289/23; z 7 lutego 2025 r., II CSKP 373/23; z 28 lutego 2025 r., II CSKP 2251/22). W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreślono ponadto, że dla skutecznego powołania się na przyczynę kasacyjną z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest wystarczające abstrakcyjne wskazanie na odmienne kierunki interpretacji art. 136 ust. 3 p.o.ś., w oderwaniu od specyfiki konkretnych stanów faktycznych. Ma to szczególne znaczenie w sytuacjach, w których – jak w niniejszej sprawie – nieruchomość położona jest w obszarze ograniczonego użytkowania wokół lotniska wojskowego, dla którego ustanowiono szereg zakazów i nakazów, a nie wokół

lotniska cywilnego. W dacie orzekania na etapie przedsądu jednolita linia orzecznicza Sądu Najwyższego była już ugruntowana, oparta na wykładni funkcjonalnej art. 136 ust. 3 p.o.ś. w zw. z art. 129 ust. 2 p.o.ś., zgodnie z którą koszty rewitalizacji akustycznej mogą być dochodzone jako element szkody niezależnie od ich faktycznego poniesienia. Wykładnia ta pozostaje w zgodzie z konstytucyjnymi zasadami ochrony prawa własności (art. 64 Konstytucji RP) oraz prawa do słusznego odszkodowania (art. 21 ust. 2 Konstytucji RP). Stanowisko to zostało potwierdzenie m.in. w postanowieniach Sądu Najwyższego: z 27 marca 2024 r., I CNP 33/23, 27 czerwca 2024 r., I CNP 114/23 i 20 września 2024 r., I CSK 2305/23, z 25 października 2024 r., I CSK 2236/23, z 14 listopada 2024 r., I CSK 3482/23 i z 12 grudnia 2024 r., I CSK 3736/23. W konsekwencji należy stwierdzić, że przedstawione przez skarżącego rozbieżności interpretacyjne zostały usunięte, a linia orzecznicza ukształtowała się w sposób jednolity. Tym samym powołana przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie została wykazana.

W odniesieniu natomiast do uchwały Sądu Najwyższego z 28 października 2022 r., III CZP 100/22 (OSNC 2023, nr 6, poz. 58), w której przedstawiono odmienną wykładnię art. 136 ust. 3 p.o.ś., należy wskazać na wadliwy skład, w jakim została ona podjęta. W odniesieniu do tej uchwały aktualne są te same argumenty, które wskazano wcześniej w odniesieniu do uchwały z 26 listopada 2024 r., III CZP 27/24 (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 września 2024 r., I CSK 2305/23).

Dodatkowo należy wskazać, że w szeregu postanowień z lat 2024-2025 Sąd Najwyższy odmawiał przyjęcia do rozpoznania skarg kasacyjnych opartych na tożsamej lub zbliżonej argumentacji (m.in.: z 27 lutego 2025 r., I CSK 3092/23 i I CSK 3242/23; z 31 marca 2025 r., I CSK 4386/23; z 3 czerwca 2025 r., I CSK 3342/23; z 3 lipca 2025 r., I CSK 1873/24; z 11 września 2025 r., I CSK 2622/24; z 21 października 2025 r., I CSK 1972/24). Argumentacja skarżącego wpisuje się w ten sam schemat, co dodatkowo przemawia za odmową przyjęcia skargi kasacyjnej, gdyż nie wskazuje na potrzebę ponownej ingerencji Sądu Najwyższego w ukształtowaną linię orzeczniczą.

Wskazać należy również, że nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego – na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., obciążając nimi na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 99, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. pozwanego, który przegrał sprawę w postępowaniu kasacyjnym.

Dariusz Dończyk

Dariusz Dończyk

(R.N.)

[SOP]